

บทที่ 1

บทนำ

ในปัจจุบันกิจการเลี้ยงโคนมนับว่าเป็นอาชีพทางการเกษตรที่น่าสนใจ ทั้งทางภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้เพราะความต้องการผลิตภัณฑ์นมในประเทศสูงขึ้น ซึ่งเห็นได้จากอัตราการขยายตัวของนมพร้อมดื่ม อันเนื่องมาจากการได้รับการศึกษารู้อัจฉริยะค่าน้ำนมที่มีผลต่อการพัฒนาการของเยาวชนและเกิดโครงการนมโรงเรียน จึงทำให้ความต้องการผลิตภัณฑ์นมในรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้น แต่ความสามารถในการผลิตน้ำนมดิบ ในปัจจุบันยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ อาชีพการเลี้ยงโคนมจึงมีการขยายไปสู่เกษตรกรที่สามารถยึดเป็นอาชีพหลักและอาชีพรองได้ ประกอบกับผู้บริโภคเหล่านี้ ส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีรายได้ปานกลางและรายได้สูง จึงนับว่าเป็นการกระจายรายได้จากผู้มีรายได้สูงไปสู่ผู้มีรายได้ต่ำในชนบท ซึ่งกิจการเลี้ยงโคนมนี้มีส่วนทำให้ลดความจำเป็นในการสั่งซื้อผลิตภัณฑ์นมจากต่างประเทศได้บ้างในอนาคต

ในฝูงโคนมหนึ่ง ๆ นอกจากมีแม่โครีดนมแล้ว ยังจะต้องมีลูกโคนมที่เกิดขึ้นภายในฝูงตลอดเวลา เพื่อให้กิจการผลิตน้ำนมเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่องกันตลอดปี (ชวนิศนดากร, 2534) ลูกโคนมที่เกิดขึ้นเหล่านี้จะต้องมีการดูแลและเลี้ยงดูเพื่อใช้เป็นโคสาวทดแทนภายในฝูง ซึ่งในกิจการฟาร์มโคนมโดยทั่วไปจะใช้นมเทียม (milk replacer) หรือนมผงลูกโค ซึ่งต้องนำเข้าจากต่างประเทศมาเลี้ยงลูกโคนมในช่วงแรกเกิดถึงหย่านม ค่าใช้จ่ายในเรื่องนมเทียมจึงเป็นต้นทุนในการผลิตที่สูงมาก อีกทั้งในบางครั้งเกษตรกรก็มีความลำบากในการหาซื้อนมเทียมมาเลี้ยงลูกโค เพื่อเป็นการลดต้นทุน ในส่วนนี้จึงได้มีความพยายามที่จะหาสิ่งทดแทนนมเทียม โดยคำนึงถึงการเจริญเติบโตของลูกโคที่เป็นปกติ และไม่มีผลกระทบต่อความสามารถในการให้นมของแม่โค

ความพยายามในการหาแหล่งอาหารเหลืออื่น ๆ สำหรับเลี้ยงลูกโคได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น การใช้นมเหลือง (colostrum) ที่เหลือเนื่องจากแม่โคผลิตได้มากเกินไปจนเกินความต้องการที่เลี้ยงลูกตัวเอง แต่ในกิจการฟาร์มขนาดเล็กปริมาณนมเหลืองมีไม่มากและไม่สะดวกในการเก็บรักษา (อังคณาและคณะ, 2525) Potikanond (1991) ระบุว่ายังมีนมแม่ที่อยู่ในสภาพอ่อนร้อนอีกแหล่งหนึ่ง ซึ่งในประเทศไทยยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์กันจริงจึ่งคือน้ำนมที่ยังคงค้างอยู่ในเต้านม (residual milk) หลังการรีดนมเสร็จแล้วตามปกติ การศึกษาการเลี้ยงลูกโคนมด้วยนมค้างเต้าจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะนำนมแม่ที่เกษตรกรไม่สามารถรีดเพื่อจำหน่าย มาใช้ให้เกิดประโยชน์โดยวิธีการที่เหมาะสม

ซึ่งจำเป็นต้องมีการศึกษาถึงความเป็นไปได้ และแนวทางในการปฏิบัติที่สะดวก อีกทั้งยังเป็นการช่วยลดต้นทุนในการผลิตในเรื่องอาหารเลี้ยงลูกโค ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้ทั้งในเกษตรกรที่เลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลักและอาชีพรอง วนิดา (2532) ได้ศึกษาพบว่า การเลี้ยงลูกโคด้วยนมค้ำเต้านาน 8 - 12 สัปดาห์ ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ Potikanond (1991) กล่าวถึงการศึกษาเบื้องต้นที่เกี่ยวกับระยะกินนมค้ำเต้านานกว่า 8 สัปดาห์ แต่ยังคงขาดผลการศึกษาที่ครอบคลุมว่าการเลี้ยงลูกโคด้วยนมค้ำเต้าเพียง 6 สัปดาห์นั้นมีผลรวมรอบด้านเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เปรียบเทียบผลจากวิธีการเลี้ยงลูกโคนมที่หย่านมเมื่ออายุ 6 สัปดาห์ และ 8 สัปดาห์ โดยวิธีการใช้นมค้ำเต้า ในด้านต่าง ๆ
 - 1.1 การเจริญเติบโต
 - 1.2 ปริมาณอาหารที่กินได้
 - 1.3 สุขภาพของลูกโค
2. ศึกษาผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับแม่โคซึ่งเลี้ยงลูกนานต่างกัน ได้แก่
 - 2.1 ผลผลิตนมก่อนและหลังการหย่านม
 - 2.2 การเกิดโรคเต้านมอักเสบ
 - 2.3 ความสมบูรณ์พันธุ์ของแม่โคที่เลี้ยงลูกด้วยนมค้ำเต้าในระยะที่สั้นลง
 - 2.4 การอึ้นนม
3. ศึกษาเปรียบเทียบผลในทางเศรษฐกิจ ในการเลี้ยงลูกโคด้วยนมค้ำเต้าที่หย่านมอายุ 6 สัปดาห์ และ 8 สัปดาห์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลและแนวทางที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาการเลี้ยงโคนม
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยต่อไป